

Зоран Пејашиновић, “Бан Милосављевић: прича о човјеку који је Бањој Луци обистинио име”, Архив Републике Српске, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, Удружење архивских радника Републике Српске, Бања Лука 2023, 234 стр.

Монографија “Бан Милосављевић: прича о човјеку који је Бањој Луци обистинио име” аутора др Зорана Пејашиновића представља свеобухватну и детаљну историјску студију о животу и раду једног од најзначајнијих политичких и друштвених актера Бање Луке у првој половини 20. вијека. Ово друго по реду издање, настало на темељима веома популарног првог издања из 2004. године, пружа детаљан преглед живота бана Светислава Тисе Милосављевића, човјека који је својим радом, визијом и одлучношћу створио чврсте основе за модернизацију и развој града, али и истакнуо Бању Луку као важан политички и економски центар.

Рецензенти монографије су проф. др Боривоје Милошевић и др Владан Вуклиш.

Зоран Пејашиновић, аутор књиге, историчар је који се дуги низ година бави истраживањем историје Бање Луке и који је својим прегалачким радом један од најзаслужнијих за популаризацију детаљнијег изучавања Врбаске бановине. Пејашиновић је познат по свом детаљном и документарном приступу, као и способности да уочи важне историјске контексте и повезаности које понекад остају незапажене. Ова монографија није изузетак, јер она својим истраживањем пружа нове увиде у живот једне историјске личности и њену улогу у формирању друштвеног и политичког живота Бање Луке. Аутор даје нове увиде у личност бана Милосављевића кроз три велике цјелине: “Од ђака до министра”, “Бан Врбаске бановине (1929–1934)” и “Поново у Београду”. Ова анализа лика и дјела Милосављевића заснована је на мноштву историјских извора попут грађе из Архива Републике Српске, Архива Југославије, Архива САНУ, као и на необјављеним списима у власништву породице Милосављевић. Вриједи напоменути и ауторове личне разговоре са проф. др Петром Милосављевићем, сином првог бана Врбаске бановине. Све побројано чини ову монографију важним извором за разумијевање и проучавање периода Врбаске бановине.

Књига представља Милосављевића не само као модерног “Перикла”, како га назива аутор, већ и као човјека који је био дубоко свјестан потреба свог народа и који је, кроз свој рад, створио битне инфраструктурне и друштвене промјене. Бања Лука, као центар Врбаске бановине, била је на прелому великих промјена током прве половине 20. вијека, а Милосављевић је својим дјеловањем постао кључна фигура у модернизацији овог региона. Његов рад на подизању градске инфраструктуре, образовања, али и на очувању културне баштине, био је основа за развој града.

Врбаска бановина, као једна од административних јединица Краљевине Југославије, имала је велики значај у периоду између два свјетска рата. Милосављевић је био један од кључних актера у овом периоду, као и њен активни политички лидер, који је својим подухватима промовисао визију модерне и стабилне управе. Под његовим вођством, Бања Лука је у периоду 1929–1934. године доживјела велики напредак. У монографији су побројани сви значајнији пројекти за које је бан Милосављевић био заслужан.

Пејашиновић је успио да на веома доступан и информативан начин истакне важност бана Светислава Тисе Милосављевића у контексту историје Бање Луке и Врбаске бановине, али и у ширем политичком контексту Југославије тог времена. Његова монографија представља драгоцен допринос историографији, јер не само да истражује живот једног значајног политичког лидера, већ и разматра дубоке историјске процесе који су обликовали историју једне регије. Ова публикација такође подсјећа на важност личности као што је Милосављевић, који су својим радом, али истакнутим моралом и етиком дали допринос стварању модерног друштва.

Монографија је веома прегледна и читљива и за широки круг читалаца, а не само за стручну јавност. “Бан Милосављевић: прича о човјеку који је Бањој Луци обистинио име” је важан допринос историографији и колективном памћењу, јер истиче значај личности које су оставиле неизбрисив траг у нашем друштву.

*Данило Боснић
Архив Републике Српске
Бања Лука*